

Educar per a un món sense poders ni jerarquies, per a un món on cada persona pugui ser ella mateixa i construir la seva història personal en la recerca de la major felicitat possible, per a sí mateixa i per al seu món, requereix ajudar a generar ments carents de prejudicis, d'estereotips, de dependències, lliures del principi d'autoritat, és a dir, un nou tipus de persona que, sent ella mateixa la protagonista de la seva vida, contribueixi juntament a altres a generar un món d'igualtat.

PROJECTE EDUCATIU DE L'ESCOLA. COL·LECTIU LLIURE MALLORCA

1. QUI SOM?

2. QUÈ VOLEM?

2.1. FONAMENTACIÓ

2.2. TRESTS IDENTITARIS. IDEARI

2.3. OBJECTIUS

3. COM HO FEIM?

3.1. METODOLOGIA

3.2. ESPAI

3.3. ACOMPANYANTS

3.4. ASSEMBLEA

3.5. PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES I PERSONES COL·LABORADORES

Sobre el document PEC.

Aquest PEC és el document marc que defineix la línia educativa de **Nono Espai d'Aprenentatge**. És un document obert/públic a tots els integrants (i interessats) de l'escola.

Anualment es revisarà el PEC de l'Escola per tal de d'actualitzar-lo segons la realitat canviant d'una escola en creació. A més, seria interessant elaborar una memòria anual on recollir l'avaluació de l'assoliment dels objectius previstos.

1. QUI SOM?

El col·lectiu Escola Lliure Mallorca neix el 2011 de la idea que per realitzar una transformació en la societat és fonamental i necessari realitzar un canvi en l'educació, basat en una mirada diferent cap a la infància i l'adolescència, amb el valor de respecte cap a un mateix, cap als altres i cap a l'entorn, com a base identitària.

Escola Lliure Mallorca és un col·lectiu heterogeni de persones, entre elles mares i pares, educadores, professores i gent de diferents entorns professionals.

El nostre objectiu principal és oferir una escola lliure on les nines, nins i adolescents siguin les protagonistes del seu propi aprenentatge.

Per dur a terme aquesta tasca, el col·lectiu funciona de manera assembleària i per consens. L'assemblea és oberta, d'acord amb criteris de participació. També feim feina per comissions, que agilitzen i fan més eficient la presa de decisions.

El Col·lectiu Escola Lliure Mallorca ha constituït l'Associació Espai d'Aprenentatge Vivencial Nono amb la finalitat de fer possible aquesta iniciativa. És una associació sense ànim de lucre.

2. QUÈ VOLEM?

2.1- FONAMENTACIÓ

El model social actual, fonamentat en el capitalisme, és un sistema injust socialment i ambiental. L'origen d'aquesta injustícia el trobam en la desigualtat econòmica fruit de la concentració de la propietat i l'acumulació de capital en mans de moltes poques persones com a base d'estructures de poder que no permeten el desenvolupament igualitari del conjunt de les comunitats. L'Autoritarisme d'aquestes estructures es manifesta en la societat a través de l'educació creant persones dependents, autoritàries i competitives que assumeixen les injustícies del sistema com una cosa natural a la humanitat, integrant-nos en un sistema insolidari que manté desigualtats, violència, enfrontaments i explotació. Seguint aquesta línia, no basta entendre com és aquesta estructura social i econòmica sinó que cal construir-ne una de nova. Cercam una transformació global de la societat i per això, s'han de canviar molts dels valors que la sostenen. És en aquest context, en que l'educació esdevé l'eina indispensable per possibilitar el canvi cap a un model social més just, però aquesta educació no se pot entendre sinó és construeix al marge de l'estructura educativa actual ja que sinó reproduiríem el mateix model. Per aquest motiu nosaltres apostam de forma clara per educar en el compromís social i polític, entenent el terme polític en el sentit ampli i no en el restrictiu d'estratègia per al govern o poder.

De la mateixa manera, cal dir que la societat influeix en l'educació i per aquest motiu no podem quedar-nos sols en la transformació de l'escola, ja que la vida és la principal escola. En aquest sentit, consideram que l'educació no hauria de recaure sols en una institució com és l'escola sinó que hauria de ser assumida per la

comunitat. Mentrestant aquesta no estigui preparada, l'escola lliure seguirà sent un dels instruments indispensables per aconseguir aquesta societat més justa.

El nostre projecte educatiu es fonamenta sobre aquestes bases i sorgeix amb la idea de que els infants, des de ben petits i petites, puguin experimentar aquests valors de justícia i solidaritat a través d'un model que pretén acompanyar-los i acompanyar-les en el seu procés vital, donant continuïtat a un estil de criança respectuós i afectiu durant la socialització col·lectiva i l'aprenentatge entre iguals.

L'educació formal ofereix espais d'ensinistrament, repressió emocional, conformisme, submissió i competitivitat molt allunyats de la nostra idea de respecte al ritme, interessos i necessitat de cada un dels nins i nines, d'acompanyament emocional, de l'establiment de relacions igualitàries, de la posada en pràctica de valors com el respecte, la llibertat, igualtat, responsabilitat, compromís, solidaritat i suport mutu, tot això dins d'un ambient de seguretat afectiva, que és el que pretén oferir la nostra escola. El joc i l'experimentació constitueixen les bases d'un procés d'aprenentatge on es desenvolupen les potencialitats de cada nin i nina, on la persona adulta acompanya, confiant plenament en que els nins i nines tendeixen al coneixement i descobriment del món i de les seves interrelacions per sí mateixos i mateixes si es troba acompanyat i acompanyada, és a dir, amb la seguretat afectiva de saber-se respectat/da i estimat/da.

L'educació és una eina de transformació social i, educant en llibertat, en un ambient respectuós amb les seves necessitats i interessos, creixen criatures crítiques, empoderades i amb eines per viure i promoure aquesta transformació. Creim en l'educació lliure, perquè quan una criatura es sent estimada i respectada i es troba en un ambient preparat, relaxat i segur, pot escoltar i manifestar les seves necessitats autèntiques, sobre les quals comença a construir, acompanyada, un aprenentatge vivencial, ric i sòlid.

Potencialment cada criatura en un entorn adequat sap què necessita per desenvolupar-se tant físicament, emocional com intel·lectual, i té la capacitat d'autoregulació, per això no necessita que cap persona adulta la dirigeixi, però si que la pugui acompanyar.

2.2. TRES IDENTITARIS. IDEARI.

El centre de tota l'activitat escolar és el nen i nena com a persona, membre d'una família, una col·lectivitat i d'una societat.

La missió fonamental de l'escola és acompanyar als nins i les nines en el seu procés de formació i aprenentatge, per tal de millorar entre totes la societat en la que vivim. D'aquesta manera, entenem que l'educació és l'acte d'acompanyar a la persona en el procés de creixement integral de la seva personalitat amb el desenvolupament del conjunt de les seves potencialitats, amb un aprenentatge emocional, corporal, intel·lectual, artístic i social.

Fomentam una educació basada en la solidaritat i el respecte cap a ells i elles mateixes i dels altres, el sentit de llibertat lligat al de la responsabilitat i un sentit crític envers ells i elles mateixes i en allò que les envolta. També entenem l'educació com un procés permanent i inserit en un context concret i influït per una herència rebuda i, per tant, fem una escolta activa i un acompanyament afectiu, potenciant l'esperit crític.

Partim dels principis d'igualtat de drets i no discriminació, així com de la igualtat de gènere i de la no violència, a partir de l'educació sexual i emocional.

Fomentem activament l'autonomia, l'auto-coneixement i l'autogestió de les emocions, potenciant l'autoestima com a fonament de la construcció de la pròpia personalitat.

Nono Espai d'Aprenentatge es defineix i es manifesta com una:

Escola Lliure. L'aprenentatge parteix de l'interès del/de la nen/a qui aprèn a partir de la descoberta, el joc i l'experimentació. Reconeixem i respectam la pluralitat de ritmes i s'acompanya als alumnes segons les seves necessitats. Fomentem la creativitat i la iniciativa de l'alumne/a en tots els camps i seguint els interessos i motivacions pròpies de cada individu (la nina com a protagonista).

Escola Acurricular. L'Escola Lliure es basa en el joc i en l'aprenentatge a partir de l'interès dels nins/es que són els que decideixen què volen aprendre i com. No disposem d'un currículum de matèries ni competències a assolir i ni un sistema de seguiment dels alumnes basat en exàmens. A més, no dividim els grups d'alumnes per edats, ans al contrari fomentem la interacció entre les diferents edats.

Escola Llibertària. Rebutja el principi d'autoritat i fa d'aquesta negació un valor positiu i que aplica en el funcionament quotidià. Pensam que les persones només poden ser lliures relacionant-se entre iguals.

Escola no sexista. Facilitadora d'un espai d'igualtat entre nenes i nens, sense referència androcèntrica o discriminació per sexe. Una escola on cada persona des dels primers anys de la infància pugui formar la seva identitat de gènere en un ambient igualitari i lliure de prejudicis i estereotips.

Escola que fomenta un esperit crític. S'allunya de dogmatismes, fomenta el qüestionar-se ses coses amb una actitud crítica i investigadora. Al col·lectiu tenim un posicionament crític cap a les religions i corrents espiritualistes, des de l'anàlisi de la història i en el context actual de les mateixes. Els nins i nines arriben a les pròpies conclusions a partir del foment del pensament crític.

Escola Democràtica i participativa Apostem per una democràcia directa que a l'escola es materialitza en l'assemblea d'alumnes i acompanyants, que és l'òrgan que decideix en dia a dia de l'escola.

En la escola les mares/pares, acompanyants i nens/es hi intervenen i la modelen. Per això és imprescindible i demanam un **alt grau d'implicació i participació de les famílies i membres a l'escola i al Col·lectiu**. I la necessitat de que existeixi una coherència entre els valors a transmetre i el comportament del Col·lectiu.

D'aquí que creem dos canals molt importants: un, l'**assemblea** com a l'eina democràtica per excel·lència per la presa de decisions (tant pel funcionament de l'escola -nins/es i acompanyants- com pel funcionament general del Col·lectiu) i, segon, la creació d'un espai de **formació contínua** com a recolzament a pares/mares, membres i acompanyants.

També que creiem en la importància del foment de la comunicació: afavorim que educadors/es, infants i les famílies solucionin els seus conflictes, sempre amb respecte i valoració per l'altre.

Escola Autogestionada. escola autònoma, on tot el col·lectiu pren part en la generació i cerca de recursos, sent l'assemblea l'òrgan decisiu, consultiu i organitzador de la vida de l'escola.

Escola Accessible. Una escola no elitista. La voluntat és oferir vies per tal que totes les famílies que ho desitgen puguin formar part del projecte.

Escola oberta a la comunitat. L'escola forma part de la comunitat i estableix lligams, creant xarxa, amb altres col·lectius, amb mutu enriquiment i suport. En aquest sentit, formam part de l'Ecoxarxa Mallorca, xarxa d'intercanvi multi-recíproc, cercant un nou model econòmic alternatiu.

Escola connectada amb la Natura. Treballem l'estima i cura del medi natural a partir del contacte directe amb la Natura que ens envolta i amb l'educació i pràctica ecològica i sostenible. D'aquí que l'espai de l'escola ha de disposar d'un entorn natural. A més, l'alimentació que s'hi conrearà/donarà serà vegetariana i, en la mesura de lo possible, ecològica i local.

Escola arrelada a la Cultura mallorquina, ahora que Intercultural. Fomenta de forma crítica la cultura del territori i transmet les realitats lingüístiques, històriques, geogràfiques i socioculturals d'aquí. La llengua catalana és la llengua vehicular (de comunicació i de funcionament intern i extern del centre), d'aquesta manera volem potenciar la normalització del català. Entenem la Interculturalitat com un enriquiment constant entres les persones, on cadascuna aporta les seves pròpies identitats culturals i lingüístiques des de el respecte i l'empatia, enriquint al col·lectiu i ajudant a que cadascú pugui qüestionar-se la pròpia herència i realitat.

2.3. OBJECTIUS

ESPAI

1. Facilitar un ambient que faci possible el procés d'educació i aprenentatge.
2. Proporcionar espais i/o materials que potenciïn les capacitats pròpies sense fomentar la competitivitat.

MEDI AMBIENT

3. Fomentar, conscienciar i desenvolupar actituds positives envers la conservació del medi ambient potenciant el contacte directa amb la natura, la reducció del consum, el reciclatge, la reutilització i l'estalvi d'aigua i energia com a eixos per a la conservació de l'entorn.

VALORS

4. Fomentar actituds de respecte, solidaritat, cooperació, llibertat, justícia, igualtat, compromís i responsabilitat com a eixos del projecte educatiu per tal d'evitar actituds discriminatòries.
5. Potenciar l'anti-autoritarisme com a valor clau a fomentar i eix regidor del funcionament quotidià de l'escola.
6. Fomentar l'autonomia en el pensar, actuar i sentir, com base de la formació d'un criteri propi front a elements externs i d'un pensament crític, que permeti assimilar i gestionar les necessitats bàsiques, i les relacions que estableix amb l'entorn.
7. Fomentar que la persona sigui competent per participar activament en la transformació de la societat amb l'objectiu que cada vegada sigui més justa i solidària.

IMPLICACIÓ DE LA FAMÍLIA

8. Crear espais d'actuació conjunta i de participació i enriquiment entre els nins i les nines, les famílies i les acompanyants.
9. Participar en propostes de formació continua i/o d'intercanvi amb altres experiències educatives per l'enriquiment global del col·lectiu.

DESENVOLUPAMENT DE L'INFANT

10. Acompanyar al nin/a en el seu aprenentatge sense caure en la directivitat, acceptant el ritme i interessos de cada persona.
11. Oferir als nins/es experiències plaents, basant l'escola en valors com l'amor i la seguretat sense condicionants i en el joc i l'experimentació com agents educatius.
12. Fomentar la formació integral de la persona: emocional, corporal, intel·lectual, artístic i social.
13. Desenvolupar les seves habilitats comunicatives utilitzant els diferents tipus de llenguatges per expressar les pròpies idees, sentiments, experiències, desitjos i com a mitjà d'informació i plaer.
14. Desenvolupar el plaer estètic mitjançant el coneixement i l'estima de diverses manifestacions naturals i artístiques.
15. Adquirir una progressiva seguretat afectiva i emocional desenvolupant capacitats d'iniciativa i confiança en ell/a mateix/a.

GÈNERE

16. Educar per a la igualtat, sense discriminació, respectant el desenvolupament de la identitat personal en tots els seus aspectes, incloent el sexual i de gènere

LLENGUA

17. Normalitzar l'ús de la llengua catalana com a llengua vehicular de l'escola, i la cultura pròpia del territori.

AUTOGESTIÓ

18. Esdevenir una escola autònoma, que no depèn de l'Estat ni cap entitat privada, sent l'assemblea l'òrgan decisiu, consultiu i organitzador de la vida de la mateixa.

19. Esdevenir una escola oberta a la comunitat més propera i als col·lectius afins, establint línies de treball conjunt i suport mutu.

Per concloure, pensant amb els infants volem construir una escola on:

"Ayudar a l@s niñ@s a convertirse en personas capaces de tener iniciativas propias para la acción, de ser responsables de sus actos, que sean capaces de una determinación y una autodeterminación inteligentes, que aprendan críticamente con la capacidad de evaluar las aportaciones que hacen l@s demás, que adquieran conocimientos suficientes para solucionar sus problemas, que sean capaces de adaptarse flexible e inteligentemente a situaciones y problemas nuevos, que vayan internalizando un tipo de adaptación y de aproximación a los problemas del@s demás, que sean capaces de utilizar toda la experiencia que poseen para cooperar eficazmente con l@s demás en todo tipo de actividades, que trabajen, no sólo para tener la aprobación de l@s otr@s, sino en función de sus propios objetivos socializados, de una manera integrada y feliz"

Paidea, 25 años de educación libertaria, pàgina 256

3. COM HO FEIM?

3.1.METODOLOGIA

"Quan l'infant actua per iniciativa pròpia i guiat pels seus interessos aprèn i adquireix capacitats i coneixements molt més sòlids que si s'intenta inculcar-li des de l'exterior aquests mateixos aprenentatges." E. Pikler

Per a nosaltres, tot queda resumit en una sola paraula: el/la nin/a. **L'infant com a únic protagonista** del seu propi procés vital d'aprenentatge. Qui marca el què, el com i el quan. El Col·lectiu Escola Lliure Mallorca aposta per la **pedagogia lliure** perquè estam convençuts que cada nin/a sap què necessita per desenvolupar-se i que cal confiar en la seva capacitat de canalitzar la realització de les seves necessitats i desenvolupar les potencialitats que es troben ja dins seu. Aquest **principi d'autoregulació** (W. Reich, A.S. Neill) està relacionat amb el fet de guiar-se per les pròpies percepcions, que sigui es nin/a qui marqui el camí de vida a seguir, sense que els adults ens anticipem, interferim o allarguem artificialment l'evolució de les etapes que va travessant.

Així l'objectiu de la nostra Escola és acompanyar i satisfer les necessitats d'experimentació i descoberta dels infants.

Cal comentar però que aquest principi està influenciat per l'entorn, la realitat social, els nostres límits personals i familiars i per la càrrega educativa que arrossegam. I ens exigeix a mares, pares, acompanyants... capacitat de canvi, autocrítica, des-educació i qüestionament personal i col·lectiu.

La pedagogia lliure es centra en pilars com el respecte, l'acceptació, l'autonomia, la llibertat, els límits i el descobriment de si mateix i mateixa i de l'entorn. Els límits venen imposats pel respecte a una mateixa, a l'altre, a l'espai i a la natura i als objectes.

Creiem en una metodologia dialogant que facilita sense imposar, que crea un marc i un ambient de seguretat física i afectiva per a que cada infant trobi el seu lloc dins del grup i de l'espai, abans que fer propostes amb finalitats concretes i definides prèviament per la persona adulta.

Una metodologia de la que destaquem:

- El contacte amb la NATURA i el JOC com la base metodològica. L'infant aprèn jugant.

Del contacte amb la NATURA sorgeix l'observació, la recerca i la interacció i el JOC (l'experimentació intuïtiva, contes vivenciats, cançons, música, psicomotricitat, creació plàstica...) desenvolupa la capacitat intel·lectual, comunicativa, amb ell s'investiga, es descobreix i es discrimina, fa adquirir noves vivències i elabora solucions, es creen vincles, s'allibera conflictes emocionals i amb ell s'incorpora i assumeix la cultura del grup.

Amb el JOC espontani el nin/a s'entrega de forma absoluta a la concentració en el seu interès/desig/aprenentatge. És el factor més important i la part més "seriosa" de l'escola. I sempre anirà lligat amb l'absoluta LLIBERTAT de l'ús del TEMPS, ja que cada persona segueix el seu ritme/temps intern i els processos duren el que ells necessiten. [A l'apartat ESPAI 3.2. està descrit el concepte temps a l'escola].

- Els LLENGUATGES EXPRESSIUS (l'expressió corporal, plàstica, musical, verbal i escrita), ja que permeten connectar el món intern i extern amb gran riquesa i autenticitat. Mentre experimenta el plaer de la situació, l'infant s'empapa d'imatges, sensacions i vivències que es van plasmanent en allò que produeix.

Mitjançant el diàleg o el llenguatge artístic les nines poden expressar allò que senten i pensen, la part emocional i social.

Tenim en compte que la comunicació humana és majoritàriament no verbal i corporal.

Volem evitar tractar el "cos" com a matèria inanimada (oposat a ànima) o com a màquina feta d'instints (oposat a raó), sinó que entenem que és el cos viu qui es mou, s'expressa, pensa, creix, imagina, sent... i aprèn.

L'aprenentatge s'inicia prest després de néixer a través del desenvolupament de les habilitats motrius, pel que tot aprenentatge posterior també es relaciona amb el moviment. Dit d'altra manera, hem après a aprendre movent-nos, i així, també posteriorment, el moviment facilita l'aprenentatge, activant ambdós hemisferis cerebrals. Començarem com a bebès processant la informació sobre el nostre entorn amb el cos, i aquesta serà la base, anys després, per al pensament abstracte.

Però a més, la vivència total del cos experimentada des del seu interior i en constant interrelació amb el medi, a través de la percepció i el moviment, és la que va conformant la identitat de l'infant.

Per tot això agafa molt de relleu la CORPORALITAT, és a dir: com la persona viu el seu cos, la seva forma d'estar en el món i de relacionar-s'hi.

Per tal que es pugui desenvolupar, tndrem en compte els següents aspectes:

- * Estar atentes també als missatges no verbals de les altres, així com adonar-nos dels missatges no verbals que transmetem;
- * Tenir respecte pel propi cos i el de les altres persones;
- * Llibertat de moviment, expressió corporal i indumentària;
- * Proporcionar entorns rics i interessants per al moviment: espais amplis i lliures d'obstacles; espais naturals amb desnivells, arbres, pedres, diferents tipus de sòls; elements per a jocs d'habilitats motrius i per a l'expressió corporal i espacial; espais també per a la intimitat, el contacte amb una mateixa, el repòs, la cura.

- Un absolut RESPECTE PELS DIFERENTS RITMES donat que el procés d'aprenentatge es basa en l'exploració, el descobriment, l'experimentació. Cal tenir clar el paper de l'adult com acompanyant i facilitador però no mai com a mestre que interfereix, direcciona i s'anticipa. Els nens aprenen amb l'assaig-error i cal respectar aquest procés. Així podrem crear un espai lliure

de jerarquia i autoritarisme que deixin sorgir processos de reflexió i de decisió en els infants i joves. [El paper de l'adult està detallat al punt ACOMPANYANTS 3.3.].

- L'adult acompanya i s'allunya d'igual manera de la Directivitat com dels Judicis. No avalua ni fa comparacions entre els nins/es. Així, cada un/a, per ell/a mateix, en connexió amb el seu interior es descriu el camí que desitja seguir, es marca les fites i busca/apren com aconseguir-les. D'aquesta manera creem una ATMÒSFERA SENSE COMPETITIVITAT. Si l'infant se sent lliure de ser com és, sense que ningú el jutgi, sabrà el que vol, no perdrà la capacitat d'escoltar-se a si mateixa i podrà desenvolupar la capacitat d'escoltar a les altres persones. Si se sent acceptada tal i com és, desenvoluparà la confiança en si mateixa, base de la confiança en les altres i en la vida en general.

- L'escola, juntament amb la família, juguen un paper fonamental en la construcció de la identitat personal, que inclou la identitat sexual i de gènere. EDUCAR PER A LA IGUALTAT, passa per facilitar l'ús indiscriminat de tot espai o material a les nenes i els nens, així com per l'assignació de rols i responsabilitats a tota persona en l'escola (petits i grans) sense discriminació per gènere en el joc i en les tasques. Molt importants són els rols que es promouen a l'escola i a la llar, on s'inicia la interiorització d'estereotips de gènere i el reforç a normes de conducta diferents depenent del gènere. Per aquesta raó és important el diàleg i la reflexió amb les famílies per una educació no sexista en tots els àmbits. L'ús de LLENGUATGE NO SEXISTA és fonamental, començant per tractar d'incloure el masculí i el femení sempre que es parli de i per a grups mixtos o bé en genèric femení, especialment quan es tracti del llenguatge escrit.

- Per altra banda, volem remarcar que a l'Escola apostem per la MESCLA d'EDATS en grups heterogenis, com a la vida real de la comunitat. Així valors com la solidaritat, la fraternitat, la confiança, el rigor... es poden desenvolupar. Els nins/nes s'ajuden entre ells, tinguin l'edat que tinguin, ja que en els grups on participen no hi competeixen ni rebran cap recompensa externa, més que la satisfacció d'ajudar a l'altre i aprendre de l'altre i d'un mateix. A l'escola es potencia d'igual manera el treball individual que el grupal (tant petits com gran grups, sempre heterogenis) ja que només en contacte amb les altres podem aprendre certs valors i habilitats socials, i també coses sobre nosaltres mateixes.

- La nostra és una escola compromesa amb la NORMALITZACIÓ DE LA LLENGUA CATALANA. Aquest compromís determina els aspectes metodològics de l'ús de les diferents llengües. El primer i primordial aspecte metodològic és que el català és la llengua vehicular i serà la que faran servir les acompanyants sempre. És important mostrar als infants que el català és una llengua que es pot usar normalment en totes les situacions i que no cal canviar-la quan estem parlant amb castellanoparlants. Per això, les acompanyants no canviaran de llengua si es dona una situació en què qualcú parla en castellà.

En quant a la resta de llengües estrangeres, ens agradaria que a la nostra escola hi hagués referents lingüístics en altres llengües. És per tant aquesta una línia de treball oberta.

Sobre la introducció de referents lingüístics habituals en castellà, pensam que aquests no s'han d'introduir fins que no s'hagi normalitzat l'ús social del català a la nostra escola. Això no ha de suposar un problema per a què a l'escola es realitzin activitats específiques en què la persona que les desenvolupa xarri en castellà. Aquest serà un bon moment per mostrar comportaments i normes d'ús del català que rompin amb la norma social actual de canvi de llengua. És important que els infants catalanoparlants siguin capaços de rompre amb les convencions socials que diuen que a un castellanoparlant se li parla en castellà i se'ls ha de mostrar activament que, a Mallorca, és normal xerrar en català a tothom.

L'escola també procurarà dotar-se d'un bon fons de llibres, jocs, etc. en català.

A l'escola disposarem de MATERIALS suficients i adequats per respondre a les inquietuds i necessitats dels nins. Volem destacar la importància de que els materials estiguin ben estructurats i accessibles als nins/es, que aquests coneguin la seva existència per tal que els processos es puguin donar espontàniament i en el moment òptim per cada infant/jove. *[En l'apartat ESPAI 3.2. definim exactament com s'estructura l'espai de l'escola, per ambients]*

3.2. L'ESPAI

El medi en que l'infant es desenvolupa promou, facilita o potencia determinades conductes, activitats i relacions personals i n'anul·la d'altres, és per això que consideram l'ambient i com un agent educatiu de primer ordre, que ha de respondre a les necessitats dels infants i ha de facilitar el seu desenvolupament i aprenentatge a través de les interaccions que s'hi estableixen. Consideram de vital importància **la creació del nostre propi espai i temps**, els propis recorreguts existencials, poder habitar per si mateixes les pròpies formes de relació: amb l'espai, el temps, els altres, l'entorn proper, la vida, el món.

L'elecció, disposició i emmagatzematge dels **materials** que configuren l'organització de l'ambient tenen una gran importància, ja que l'ambient mai no és neutre. Per aquest motiu els materials han d'estar a l'abast i coneixement dels infants, qui els utilitzaran segons les seves necessitats i interessos, sent coherents amb el principi d'autonomia. Es treballarà amb materials que promoguin la curiositat, la creativitat i l'experimentació i aquests s'organitzaran per ambients sorgits de les inquietuds i curiositats dels infants.

Cal planificar bé, escoltant la veu dels infants, lluny de la improvisació, realitzant una anàlisi contínua de les relacions i interaccions que es produeixen i de les seves demandes i aportacions.

Així, l'espai de la nostra escola ha de donar resposta als interessos i a les necessitats:

1. fisiològiques: higiene, seguretat, alimentació, son...
2. afectives: sentir-se estimat, contacte físic, les carícies, massatges..., creant espais íntims que facilitin el compartir de manera estreta el joc, el contacte, el temps – delimitació amb teles, espais que convidin a seure o tombar-se amb companyes, a sentir-se properes, que estimulin la comunicació física.
3. d'autonomia: organització, separació, resolució de conflictes, situacions..., afavorint la lliure circulació entre ambients, sense temps marcat, sense objectius, sense directivitat, que faciliti la iniciativa i responsabilitat front a les pròpies decisions i el descobriment dels propis interessos.
4. de socialització: coneixement de l'altre, joc en comú..., estimulant l'intercanvi d'idees, l'autoregulació en la utilització dels ambients, la llibertat d'elecció de les companyes amb qui comparteixen l'ambient i el moment i les actuacions amb aquestes i els objectes.
5. de moviment: descobriment, relació i interacció, descoberta de les seves capacitats i límits..., dotant l'espai ambients de moviment lliure, amb elements d'interacció física.
6. de joc: individual, col·lectiu, expressió corporal, dramatitzacions..., amb materials de lliure accés i sense un ús específic determinat
7. de concentració – aïllament: habilitant espais de recolliment, de reflexió, de lectura individual, on poder aïllar-se de l'activitat que es desenvolupa als altres ambients...

Un espai preparat, sense perills actius per la seguretat física, i que possibiliti la major llibertat de moviments e interaccions, alhora que ha de comunicar familiaritat als infants i també als adults acompanyants. Un espai on sentir-se bé, acollides i on els límits són consensuats pel grup i responen al respecte a aquesta seguretat individual i col·lectiva.

L'espai serà dinàmic. Els espais evolucionen amb les persones que els utilitzen. L'ambient és canviant i pot anar canviant en funció de les necessitats, interessos, i aportacions de les nines.

Viure i aprendre no són dos elements dissociats. Els infants poden i volen aprendre sobre tot allò que els envolta, i l'espai ha de permetre que puguin seguir la seva pròpia iniciativa gestionant el seu propi temps.

El temps: està pensat perquè estigui al servei dels infants, acompanyants, de les persones que viuen l'escola i no com a una estructura rígida (horaris). La seva qualitat més valuosa és la flexibilitat, la tolerància davant els canvis provocats per la prioritat d'atendre les diferents situacions que sorgeixen: a la natura, a la cuina, una visita, un conflicte entre dues diferències, una mirada...

És el temps del desig, de la necessitat d'estar acompanyat o en solitud, de moure's en llibertat per l'escola...

Espais i temps on viure-aprendre, on tenir noves experiències, ampliar noves possibilitats d'allò que poden provar i experimentar, on ampliar les possibilitats de la mà dels sentits, a dimensions culturals, simbòliques i materials.

L'escola com a unificació entre viure i aprendre, això suposa desfer les fronteres entre l'espai de dins i el de fora, entre un espai cultural-acadèmic i un altre vital-familiar.

Finalment, l'espai natura a l'aire obert té molta rellevància ja que ens permet treballar aspectes estètics, de salut, alimentaris, investigació científica, entre d'altres.

3.3. ACOMPANYANTS

Dins de l'espai educatiu, els i les acompanyants són les responsables de facilitar els processos d'aprenentatge dels infants i de recolzar-los amb afectivitat, respecte, coherència, escolta, disponibilitat i empatia. L'adult/acompanyant ha de prendre consciència que està en el punt de mira dels nins com a referent.

Tenen també el paper d'adoptar i recordar els compromisos adquirits en relació al compliment dels límits pactats i assumits entre totes les integrants del projecte, que vetllen per les llibertats individuals i que possibiliten la convivència del grup.

Els límits no hi són perquè els nens aprenguin a respectar-los, sinó perquè respectant-los puguin aprendre, i sempre amb un acompanyament de les emocions que puguin despertar a la criatura.

Els i les acompanyants utilitzaran un llenguatge no directiu i no sexista en tot moment. Entenem que és a la infància quan es construeix la identitat genèrica que en aquest societat relega a les dones a posicions de subordinació i condemna als homes a la repressió emocional.

El paper de la persona adulta requereix delicadesa, observació, escolta activa i la creació d'una comunicació profunda amb els nins i nines.

La seva funció és observar, acompanyar i servir al joc i activitats de les criatures, donant resposta a les seves peticions i necessitats. També facilita activitats i tallers com a resposta a les inquietuds que vagin sorgint en el dia a dia, donant lloc a una recerca cooperativa i permetent sempre una participació lliure.

En resum, els i les acompanyants:

1. Organitzen l'entorn per a que se pugui donar el procés d'autorregulació (un entorn adaptat a les necessitats de les criatures).
2. Acompanyen als nins i nines en el seu procés d'autorregulació i intervenen en cas de dificultats i/o conflictes.
3. Asseguren un entorn relaxat, amable, estimulants i segur, amb límits clars i complerts de forma conseqüent.
4. Poden facilitar activitats i tallers, com a una proposta més, connectada amb les inquietuds dels nins, però no tot el temps, sense obligacions, ni seduccions, ni xantatges, ...
5. Donen resposta a les necessitats i peticions dels nins i nines.

De gran importància també és la capacitat de **mirada perifèrica** en els acompanyants, és a dir, poder veure processos conjunts, accions interconnectades, interaccions grupals, encara que aquestes a primera vista semblin individuals. Les accions, normalment, no són aïllades, sinó que són conseqüència o cadència d'altres.

La persona acompanyant ha de saber reconèixer aquests processos i entendre les accions dins d'una globalitat, el que li permetrà una actuació no directiva i comprensiva.

Com venim d'una educació directiva i autoritària, els i les acompanyants han d'estar sumides en processos continus d'autocrítica i reciclatge i han de tenir capacitat de canvi davant els nostres propis processos, i estar disposades a seguir desaprenent per situar-nos en posicions d'igualtat juntament amb als nins i nines.

Com confiam plenament en la potencialitat d'autoregulació i aprenentatge del nin i nina, pensam que la forma ideal d'acompanyar en aquest espai és la basada en les relacions horitzontals, sent conscients que l'aprenentatge serà per a tota persona que es trobi a l'espai, independentment de la seva edat. Així mateix, pensam que és de significativa importància la relació entre allò emocional, físic i intel·lectual en aquest procés d'acompanyament.

3.4. ASSEMBLEA

L'assemblea constitueix l'eix vertebrador de tota l'escola. És l'òrgan fonamental de presa de decisions tant a nivell intern (nins, nines i acompanyants) com a nivell general del projecte. És la forma de participar activament i un exercici de democràcia directa que assegura que les relacions que es desenvolupen en el nostre espai són totalment horitzontals, basades en el respecte, en l'atenció a les llibertats individuals, i en el reconeixement d'una convivència col·lectiva que es construeix dia a dia a través de les relacions absents de domini i autoritarisme.

En les assemblees és el consens la manera de decidir sobre les qüestions generals del projecte. És la única que assegura que la presa de decisions sigui compartida per la comunitat i, consegüentment, respectada. Cap decisió és prendrà sense ser consensuada a nivell de projecte general. Encara així, els i les nines tindran capacitat decisiva en les seves pròpies assemblees sobre l'estructuració de l'espai, els tallers i tot allò que esdevingui dins de l'espai educatiu.

Per generar una vertadera comunitat educativa, totes assumim que necessitam poder expressar els nostres sentiments i idees sense por, sentint-nos respectades. Al mateix temps que sabem que per a la realització col·lectiva a vegades s'han d'ajustar les nostres expectatives i així poder arribar a acords. El procés assembleari permet el desenvolupament de l'escolta activa, el reconeixement i el contacte emocional amb una mateixa, creant-se una dinàmica de relacions vives, de replantejament i reflexions de qüestions que pensàvem ja definides en el nostre interior.

El fet de que els nins i nines participin des de ben petites a les assemblees és una qüestió de coherència amb el nostre projecte educatiu, on el seu paper és el d'iguals devora les persones adultes. Permet la coresponsabilització del projecte en aquells aspectes en que els senten com a propis, ser un membre més de la comunitat educativa en la que estan immerses i assumir responsabilitats individuals i amb el col·lectiu.

3.5. FAMÍLIES I PERSONES COL·LABORADORES DEL PROJECTE.

El present projecte educatiu és un projecte sorgit d'un grup de famílies i altres persones interessades en un canvi del model educatiu actual. A diferència del paper d'observadores passives que juguen les famílies a les escoles oficials en allò que fa referència a l'educació dels seus fills i filles, en aquest projecte representen uns dels seus pilars fonamentals, desenvolupant un paper actiu i compromès en l'educació dels seus fills i filles.

Les famílies i aquelles persones que han col·laborat activament en el projecte formen part de la comunitat educativa com un membre més, juntament amb els nins, nines i acompanyants. D'aquesta manera, estan implicades en el desenvolupament del projecte educatiu i en elles recau també la responsabilitat del seu funcionament. Participaran de les assemblees generals i d'aquelles comissions i altres activitats que vagin sorgint per a la bona marxa del projecte.

Així mateix, valoram que l'educació que reben els nostres fills i filles a casa, ha de tenir una continuïtat i coherència amb la que reben al centre educatiu i viceversa. Per aquest motiu construïm juntes l'espai educatiu i participam també d'un procés de reflexió dels valors que volen transmetre. Entenem que aquest procés duu implícit un autoaprenentatge i formació contínua de tota la comunitat.

D'altra banda, les acompanyants tenen un autonomia en el seu què fer diari, ja que el fet de participar de les assemblees permet una transparència en la tasca educativa i conseqüentment, una confiança amb la seva feina.

Textos de referència:

- * PEC Jardí dels Somnis
- * L' Escola Moderna, Francisco Ferrer i Guàrdia
- * Paideia, 25 anys d' Educació Llibertària
- * A Rachas, butlletí de l'escola lliure Paideia. Monogràfic Escoles Alternatives.
- * Free at Last. The sudbury Valley School by Daniel Greenberg
- * Summerhill. A.S. Neill
- * Textos de Rebeca i Mauricio Wild.
- * Educació sense escoles. Ivan Illich i altres.
- * Web Xicalla
- * Web La Caseta
- * Web Es Roure.
- * Web de la Xell.